

Lukemisen merkitys ja ilo

Kohderyhmä: esikoulu, 1.–3. lk.

Tavoitteet:

- Pohtia luku- ja kirjoitustaidon merkitystä.
- Ymmärtää jokaisen lapsen oikeus koulutukseen ja luku- ja kirjoitustaitoon.
- Innostaa lukemaan opettelussa.

Tarvikkeet: Onnelliset Aakkoset -kirja, aamunavausteksti tai Minun koulupäiväni -video (ks. ohjeet).

Kesto: 45–60 min.

OPS: ÄI, YH, ET

Linkittyy OPSin laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin L1, L2, L3, L4 ja L7.

Linkittyy kestävän kehityksen tavoitteisiin: 4, 10, 11 ja 17

OHJEET

1. Kerro oppilaille, että käsittelette seuraavaksi luku- ja kirjoitustaidon merkitystä. Jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus käydä koulua ja oppia. Lukemaan ja kirjoittamaan oppiminen on erittäin tärkeää monestakin syystä.

2. Ohjeista oppilaat keskustelemaan n. 5 min. pareittain siitä, mihin kaikkeen luku- ja kirjoitustaitoa tarvitaan. Kerää oppilaiden tunnistamia asioita yhteisen keskustelun kautta ylös kaikkien näkyville.

3. Kerro oppilaille, että konkreettisten asioiden lisäksi, kuten vaikkapa koulukirjojen tai kauppalistan kirjoittamisen lisäksi, luku- ja kirjoitustaidon merkitys on sekä yksittäisen ihmisen että yhteiskuntien kannalta todella suuri. Se, osaa-ko lukea ja kirjoittaa sujuvasti vaikuttaa moniin asioihin niin yksittäisen ihmisten kuin koko maailman kannalta:

- Jos ei pääse kouluun, jossa oppii lukemaan ja kirjoittamaan, ei voi opiskella pidemmälle. Esimerkiksi köyhässä kehittyvässä maassa asuva lapsi, joka ei opi koulussa lukemaan ja kirjoittamaan, ei useinkaan voi opiskella itselleen toivomaansa ammattia.
- Ilman kunnollista lukutaitoa on vaikeaa hankkia tietoa ja ajatella kriittisesti. Lukutaito auttaa erottamaan faktat huijauksista.
- Lukeminen ja kirjoittaminen laajentavat ymmärrystämme maailmasta ja auttavat meitä ymmärtämään erilaisia kulttuureja ja elämäntyylyjä.
- Lukemalla kirjoja ja tarinoita myös empatiakykymme kehittyy eli lukeminen auttaa siihen, että ymmärrämme toistemme tunteita. Toisten tunteiden ymmärtäminen on tärkeää, jotta osaamme toimia reilulla tavalla muita kohtaan ja kunnioittaa toisten oikeuksia.
- Tarvitsemme luku- ja kirjoitustaitoa myös siihen, että voimme ilmaista ajatuksiamme. Kyky ilmaista itseään on yksi tärkeimmistä asioista maailmassa: sen avulla voimme viestiä toiveistamme ja unelmistamme, ymmärtää muita, osallistua keskusteluun aikamme suurista kysymyksistä ja luoda muutosta.

4. Lukekaa (ääneen, itsenäisesti tai parin kanssa) aamunavausteksti Tyttö joka rakasti kirjoja tai vaihtoehtoisesti, näytä oppilaille UNICEF-kävelyn kohdemaasta Myanmarista kertova Minun koulupäiväni -video. Molemmat löytyvät helposti koulunne [sähköisestä materiaalipankista](#).

Keskustelkaa seuraavista:

- Mikä on 9-vuotiaan Nann San Ohnin lempipaikka koulussa? (Kirjasto)
- Mistä yksi hänen lempikirjoistaan kertoo, se missä on jänis ja kettu? (Kiusaaminen on väärin)
- Mikä Nann San Ohnia harmittaa? (Kylässä ei ole kirjastoa)
- Miten se vaikuttaa Nann San Ohnin lukuharrastukseen, että kylän ainoa kirjasto on koulukirjasto? (Koulun ollessa kiinni hän ei pääse lainkaan kirjastoon, eikä voi lukea.)

5. Ota esille koululenne tapahtumamateriaalien yhteydessä postitettu Paula Nivukosken muumitarinoiden pohjalta kirjoittama Onnelliset aakkoset -kirja. Pyydä muutamaa oppilasta vuorollaan valitsemaan jokin kirjain. Lukekaa kirjan sivu tai aukeama valitun kirjaimen kohdalta älytaulua tai dokumenttikameraa hyödyntäen.

Leikitelkää äänneillä ja sanoilla:

- Miksi kirjaimen valinnut oppilas valitsi juuri tämän kirjaimen aakkosista?
- Millaisia ajatuksia kirjaimen tarinasta ja kuvituksesta nousi mieleen?
- Mitkä kohdat kuulostivat hauskalta?

Kuulostelkaa vielä yhdessä joitakin yhteen sointuvia äänneitä tai sanoja.

- Keksittekö itse saman kirjaimen äänneestä hauskoja sanapareja tai sanojen ketjua?

6. Lue vielä A-kirjaimen viimeinen tekstikappale ääneen oppilaille.

- Mitä seuraava voisi tarkoittaa? "Antaa maailman sataa kaatamalla, sanoista saat sateenvarjon. Sananvarjon alla sadussa saat olla vapaa."
- Jutelkaa siitä, millaista iloa ja mielenkiintoista sisältöä lukeminen ja tarinoiden pariin uppoutuminen voi tarjota kaiken hyödyn lisäksi.
- Miten voisi innostaa itseään ja muita lukemisen pariin? Ottakaa vielä mahdollisuuksien mukaan puheeksi seuraava luokan kirjastokäynti, koulukirjaston hyödyntäminen tai muut mahdolliset kirjallisuuden pariin kannustavat koulunne käytännöt.